

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA ELIMU YA SEKONDARI KIDATO CHA PILI

021

KISWAHILI

Muda: 2:30

13/11/2001 Mchana

maktaba.tetea.org

Maelekezo

1. Karatasi hii in sehemu A, B, C, D na E.
2. Jibu maswali **yote** .
3. Majibu **yote** yaandikwe kwenye nafasi ulizopewa.
4. Majibu yote yaandikwe kwa kaalamu yenye wino wa bluu au mweusi.
5. Vifaa **vyote** vya mawasiliano visivyoruhusiwa **havitakiwi** katika chumba cha mtihani.
6. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa sehemu ya juu upande wa kulia.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI TU		
NAMBA YA SWALI	ALAMA	SAININI TA MTAHINI
1		
2		
3		
4		
5		
JUMLA		

SEHEMU A (Alama 15)

UFAHAMU

1. Soma kifungu cha habari kifuatacho kisha jibu maswali.

Elimu ni nyenzo muhimu kwa maendeleo ya mtu binafsi na Taifa kwa ujumla. Watoto wengi nchini Tanzania wamekuwa wakipata fursa ya kwenda shule kutokana na sera ya elimu bila malipo. Hata hivyo, bado kuna changamoto nyingi zinazowakabili wanafunzi, hasa wale wanaoishi vijijini. Baadhi ya shule hazina miundombinu ya kutosha kama madarasa, madawati, na vitabu vya kusoma. Hali hii inawafanya wanafunzi wengi wasiweze kupata elimu bora.

Wazazi pia wana jukumu kubwa la kuhakikisha watoto wao wanapata elimu. Lakini, wengi wao wamekuwa wakilalamika kuwa hali ya maisha ni ngumu, hivyo hawana uwezo wa kuwanunulia watoto wao vifaa vya shule kama sare na vitabu. Serikali imejaribu kuingilia kati kwa kutoa ruzuku, lakini bado kuna pengo kubwa.

Elimu ni haki ya kila mtoto, na ni wajibu wa jamii yote kuhakikisha kwamba watoto wanapata elimu bora. Bila elimu, Taifa haliwezi kuendelea, kwani watoto ndio wataalamu wa kesho.

MASWALI

(a)

(i) Andika kichwa cha habari uliyosoma, kisichozidi maneno matano (5).

(ii) Ni changamoto zipi zinazowakabili wanafunzi vijijini?

(iii) Eleza maana ya maneno yaliyopigiwa mstari kama yalivyotumika kwenye habari uliyoisoma.

Miundombinu:

Ruzuku:

(iv) Ni kwa nini wazazi wengi hawana uwezo wa kuwanunulia watoto wao vifaa vya shule?

(v) Taja jukumu moja la wazazi katika elimu ya watoto wao.

(vi) Kwa nini elimu ni muhimu kwa maendeleo ya Taifa?

(vii) Taja hatua moja ya serikali katika kusaidia elimu ya watoto.

(viii) Kifungu hiki kinamaanisha nini kinaposema “watoto ndio wataalamu wa kesho”?

(ix) Unafikiri ni kwa nini kuna pengo kubwa katika elimu ya vijijini?

(x) Ni nani anayepaswa kuhakikisha watoto wanapata elimu bora?

(b) Andika ufupisho wa habari hii usiozidi maneno themanini (80).

SEHEMU B (Alama 15)

LUGHA KWA UJUMLA NA UTUMIZI WAKE

2. (a) Andika herufi ya jibu sahihi.

Tanzu za lugha ni:

A. Maneno, sentensi, na sauti.

B. Fonolojia, mofolojia, sintaksia, semantiki.

C. Mazungumzo na maandishi.

D. Sauti na herufi pekee.

(b) (i) Tunga sentensi moja kuonesha rejesta inayoweza kutumika katika maeneo yafuatayo:

Shuleni:

Sokoni:

Nyumbani:

Hospitalini:

Barabarani:

(ii) Sahihisha maneno yafuatayo kwa kuandika upya:

Elmu:

Watotto:

Shulle:

Vifaa:

Pengo:

SEHEMU C (Alama 15)

SARUFI

3. (a) Taja tanzu nne za sarufi.

(b) Ainisha maneno yaliyopigiwa mstari katika sentensi zifuatazo:

(i) Watoto **wengi** wanakosa elimu bora.

(ii) Shule **hazina** madarasa ya kutosha.

(iii) Wazazi **wanajitahidi** kusaidia watoto wao.

(iv) Elimu **ni** haki ya kila mtoto.

(v) Serikali **inajitahidi** kutoa ruzuku.

(c) Nyambua maneno yafuatayo katika hali ya kutendeka, kutendwa, na kutendeana:

KUTENDEKA	KUTENDWA	KUTENDEANA
(i) Soma		
(ii) Nunua		
(iii) Saidia		

(d) Bainisha dhima za mofimu zilizopigiwa mstari:

(i) Hawa**wezi** kusaidia watoto wao.

(ii) Wal**ipata** ruzuku kutoka serikalini.

SEHEMU D (Alama 40)

UTUNGAJI

4. Andika barua kwa rafiki yako, S.L.P 890, Arusha, ukimweleza kuhusu maandalizi yako ya mitihani ya mwisho wa muhula.

SEHEMU E (Alama 15)

FASIHI SIMULIZI

5. (a) Jaza nafasi zilizoachwa wazi kwa kuchagua jibu sahihi kutoka kwenye orodha uliyopewa:

(i) Methali ni ...

(ii) Hadithi za kiajabu zinahusisha ...

(iii) Maigizo yanahitaji ...

ORODHA

- Maneno ya hekima yanayofundisha maadili
- Wanyama wanaozungumza
- Ugizaji na hadhira
- Nyimbo za kitamaduni
- Hadithi za watu wa zamani

(b) Taja faida tatu za hadithi za kiajabu kwa watoto.

(c) Eleza tofauti mbili kati ya methali na nahau.